

Padomes paskaidrojuma raksts: Padomes Nostāja (ES) Nr. 13/2021 pirmajā lasījumā, lai pieņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu, ar ko izveido programmu “Tiesiskums” un atceļ Regulu (ES) Nr. 1382/2013

(2021/C 167/02)

I. IEVADS

1. Komisija 2018. gada 30. maijā pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido programmu “Tiesiskums” ⁽¹⁾ (turpmāk – “Regula”).
2. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja sniedza atzinumu 2018. gada 18. oktobrī.
3. Priekšlikuma izskatīšana sākās 2018. gada jūlijā un tika pabeigta decembrī. Pastāvīgo pārstāvju komiteja 2018. gada 19. decembrī piešķīra daļēju sarunu pilnvarojumu ⁽²⁾. Tā kā Regula ietilpst priekšlikumu paketē, kas saistīti ar daudzgadu finanšu shēmu (turpmāk – “DFS”), visi noteikumi, kas ietekmē budžetu vai ir horizontāli, tika atlikti, gaidot turpmāku virzību saistībā ar DFS.
4. Eiropas Parlaments pieņēma nostāju 2019. gada 6. februārī. 2019. gada 20. februārī un 5. martā tika organizēti divi dialogi. Padomē tika saīkotas divas TI finanšu instrumentu jautājumu *ad hoc* darba grupas sanāksmes, lai informētu dalībvalstis par sarunu gaitu un saņemtu to atsauksmes, un tās notika 2019. gada 28. februārī un 4. martā.
5. Šīs sarunas ļāva panākt kopīgu izpratni ar Eiropas Parlamentu par tām priekšlikuma daļām, kuras nebija liktas kvadrātiekāvās un attiecībā uz kurām prezidentvalstij tika piešķirts pilnvarojums. Minēto sarunu iznākums ir izklāstīts dokumentā 7248/1/19. Pastāvīgo pārstāvju komiteja 2019. gada 13. martā apstiprināja ar Eiropas Parlamentu panākto kopīgo izpratni.
6. Eiropas Parlaments 2019. gada 17. aprīlī apstiprināja kopīgo izpratni, pieņemot normatīvo rezolūciju (pirmais lasījums).
7. Pastāvīgo pārstāvju komiteja 2020. gada 16. novembrī izskatīja sarunu vedēju panākto provizorisko politisko vienošanos par daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam. Tas ļāva Pastāvīgo pārstāvju komitejai 2020. gada 2. decembrī pieņemt pilnu sarunu pilnvarojumu attiecībā uz programmu “Tiesiskums” ⁽³⁾.
8. Divi dialogi notika 2020. gada 11. un 18. decembrī. Tos papildināja vairākas tehniskas sanāksmes un dokumentu izstrādes sesijas.
9. Provizoriska politiska vienošanās ar Eiropas Parlamentu tika panākta 2020. gada 18. decembrī.
10. Tikmēr Padome 2020. gada 17. decembrī oficiāli pieņēma dažādos DFS paketes elementus.
11. Pastāvīgo pārstāvju komiteja 2021. gada 3. februārī izskatīja galīgo kompromisa tekstu un pauda tam atbalstu.
12. Eiropas Parlamenta Juridiskās komitejas un Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas priekšsēdētāji 2021. gada 5. februārī nosūtīja vēstuli Pastāvīgo pārstāvju komitejas (II) priekšsēdētājam, kurā apstiprināja, ka Eiropas Parlaments piekrīt iestāžu sarunu iznākumam (pēc tam, kad tekstu būs pārbaudījuši abu iestāžu juristi lingvistiski).
13. Pastāvīgo pārstāvju komiteja 2021. gada 17. februārī panāca politisku vienošanos par kompromisa tekstu.

⁽¹⁾ Dokuments 9598/18.

⁽²⁾ Dokuments 15377/18.

⁽³⁾ Dokuments 13420/20.

II. MĒRĶIS

14. Priekšlikuma Regulai, ar ko izveido programmu "Tiesiskums", mērķis ir sekmēt tādas Eiropas tiesiskuma telpas turpmāku attīstību, kuras pamatā ir Savienības vērtības, tiesiskums, savstarpēja atzīšana un uzticēšanās, jo īpaši veicinot tiesu iestāžu pieejamību, un sekmēt tiesu iestāžu sadarbību civillietās un krimināllietās, kā arī uzlabot valstu tiesu sistēmu efektivitāti. Jaunā programma kopā ar programmu "Pilsoni, vienlīdzība, tiesības un vērtības" būs daļa no jaunā Tiesiskuma, tiesību un vērtību fonda, kas palīdzēs uzturēt atvērtu, demokrātisku, plurālistisku un iekļaujošu sabiedrību. Tas arī palīdzēs sniegt pilsoņiem iespējas, aizsargājot un sekmējot tiesības un vērtības un turpinot attīstīt ES tiesiskuma telpu.

III. PADOMES PIRMĀ LASĪJUMA NOSTĀJAS ANALĪZE

Kopīgā izpratne

15. Kopīgā izpratne lielā mērā atspoguļoja sākotnējo Komisijas priekšlikumu un atbilda Padomes daļējam pilnvarām.
16. Tika veikti šādi uzlabojumi:
- a) kā potenciālie labuma guvēji tika iekļauti tieslietu jomas profesionāļi, kas strādā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām (PSO);
 - b) PSO nozīmes palielināšana;
 - c) pastiprināta dzimumu līdztiesība (proti, pievienojot jaunu īpašu pantu par dzimumaspekta integrēšanu) un nediskriminācija;
 - d) precizētas darbības, kas finansējamas saskaņā ar programmu "Tiesiskums".

Galīgā kompromisa galvenie elementi

17. Galīgais teksts, par ko vienojušies abi likumdevēji, ir līdzsvarots kompromiss. 2020. gadā sāktajās sarunās tika apspriesti šādi trīs temati:
- a) attiecībā uz programmas pārvaldību tika apstiprināta īstenošanas aktu izmantošana darba programmas pieņemšanai saskaņā ar sākotnējo priekšlikumu un Padomes pilnvarām;
 - b) tiesiskuma klauzulu pastiprināšana;
 - c) attiecībā uz līdzekļu piešķiršanu Regulā tika ieviests ierobežots līdzekļu piešķirums attiecībā uz finansējumu, kas jāpiešķir Regulas mērķiem. Nolūkā atbalstīt katru Regulā noteikto mērķi, ir paredzēta arī elastības rezerve, lai prioritārā kārtā atbalstītu darbības, kuru mērķis ir veicināt tiesiskumu. Šī ierobežotā līdzekļu piešķiršana, pat ja tā nebija paredzēta sākotnējā Komisijas priekšlikumā, bija balstīta uz līdzīgu līdzekļu piešķirumu, kas paredzēts Regulā, ar ko izveido programmu "Tiesiskums" 2014.–2020. gadam.

IV. SECINĀJUMS

18. Padomes nostāja pirmajā lasījumā atbilst kompromisam, kas panākts Padomes un Eiropas Parlamenta sarunās. Tas tika apstiprināts iepriekšminētajā Eiropas Parlamenta Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas priekšsēdētāja vēstulē, un pēc tam Pastāvīgo pārstāvju komiteja to apstiprināja 2021. gada 17. februārī.
-